گۆڤارێكی مانگانەی رۆشەنبیری ئاینی گشتییە، لەلایەن كۆمەڵەی "رەها" دەردەكرێت
ژمارەی (1) 2017/11/30

رەهـــــــــــــا

ژمارە (1)ی لە 2017 /11/ 30 پێنج شەممە

لەم ژمارەیەدا:

لە خزمەت حەزرەتی خۆشەویست (ﷺ) دەبین:

رەها گۆڤارێكی مانگانەی ئەلیكترۆنییە، گرینگی بە لایەنی ئاینی و ئەدەبی و رۆشەنبیری دەدات

خاوەنی ئیمتیاز:

- ئەیاد نادر

Ayadqadr10@gmail.com

بەڕێوەبەری گشتی:

- زامدار قادری

Muhammadibrahim9232@gmail.com

سەرنووسیار:

- موحەممەد مەلا سعدالدین

muhamad.gerdi@yahoo.com

بەڕێوەبەری هونەری:

- ئەركان صدیق بەقال

Arkanbaqal1990@gmail.com

دەرهێنەری هونەری:

- دیار قادر – دیامیدیا

dyar2014qadr@gmail.com

دەستەی نوسەران:

- محمد ملا سعدالدین - ئاوارە كاوێس - اركان صدیق بەقال - ئەیاد نادر -

لێزمە وەصفی - هونەر خورشید - زامدار قادری

رەهـــــا بـــۆچـــی ؟

لــە ســەروبەندی زیــاد بــوونی تاقمــە ئیســلامییەکان و، سەرلێشــێوانی تــاکی مســوڵمان لەنێوانیانــدا، پێمــان بــاش بــوو گۆڤارێــك دەربکــەین تــا تــاکی مســوڵمان بــە مســوڵمانییەتییەکەی شــارەزا بکــەین، پێناســەی ئیســلامە رەســەنەکەی بــۆ بکــەین، ئــەو رووحیانەتەی کـە لـە بـاب وبـاپیری دەبیـینی و ئێسـتا لـە کەسـدا بـەدی ناکـات، ئێمـە هـەوڵ دەدەین ئیسلامی بەو جۆرە پێ بناسێنین

رەهـا بـۆ ئەوەیـە خـەڵك بـەرەو دیـدێکی ناوەنـدگیر ببـەین، وایـان لـێ بکـەین گفـت و گـۆی بنیاتنەر بکەن و یەکتریان خۆش بوێ ئەگەر چی راشیان لە یەکتری جیاواز بێ

رەها بۆ ئەوەیـە مرۆڤـەکان بـە فیترەتـی خۆیـان ئاشـنا بکـرێن، لەگـەڵ ئاشـنا کردنیشـیان بـە بابەتـە سـەردەمییەکان و دانـەبڕان لێیـان، لەگـەڵ پڕکردنـەوەی ئـەو کەلێنانـەی لـە رۆشەنبیری تاکی کورددیدا هەن و، بۆ ئەوەی دونیابینییان جوانتر بکەین

لـەو پێنـاوەدا، رەهـا لـەدایك بـوو، سـەرەتا بیرمـان لـە چـاپکردنی گۆڤارەکـە کـردەوە، بـەڵام دوای راوێـژ لەگـەڵ دەسـتەی نووسـەران گەیشـتینە ئـەوەی کـە باشـترین و ئاسـانترین رێگـا بـۆ بڵاوکردنـەوە، رێگـای ئەلیکترۆنییـە، لەهەرشـوێنێکی ئـەو دونیایـە بێـت خوێنـەر بەدەسـتی دەگا

هیوامـان وایـە خـوا لـەو هـەنگاوەمان سـەرکەوتوومان بکـا و، ئـەو بڵاوکراوەیـە ئامـا نجی خـۆی بپێکێ، بۆ هەر رەخنە و پێشنیارێك دەتوانن بەم ئیمەیلەی خوارەوە ئاگادارمان بکەنەوە

muhamad.gerdi@yahoo.com

دەستەی نووسەران

ڕەوشت بەرزی و جوانی خۆشەویست ﷺ

ئامادەکردنی : اركان صديق بەقاڵ

کاتێك لە قورئانی پیرۆزدا خودای گەورە باس لە ڕەوشتی خۆشەویست (ﷺ) دەکات دەفەرمووێت: (وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ) (القلم 4) واتە: (بەڕاستی تۆ لەسەر ڕەوشت و خوویەکی زۆر جوان و پەسەند و بێ وێنە و مەزنیت).

وە هەروەها کاتێك دەربارەی ڕەوشتی خۆشەویست (ﷺ) لە دایکمان عائیشە (خودا لێی ڕازی بێت) دەپرسن دەفەرمووێت: (كان خلقه القرآن) واتە : خو و ڕەوشتی وەك قورئان وابوو، ڕەوشتە هەرە بەرز و جوانەکانی خۆشەویست (ﷺ) کە لە ژیانی دا ڕەنگی داوەتەوە وکاریگەری لەسەر هاوەڵانی و کافرەکانیش هەبووە بریتی بوون لە :

(ڕاستگۆیی ، دەست پاکی، دەم پاکی ، دڵ پاکی ، چاوپۆشی، نەرم و نیانی ، پیاوەتی، سەنگینی، بێ دەماری، دڵ نەرمی ، ئارامگری، داد پەروەری، ڕوخۆشی، بوێری ، بەخشندەیی، میهرەبانی ، لێبوردەیی، بە بەڵێنی، بەوەفایی).

وە هــەروەها خۆشەویسـت (ﷺ) کاتێــك باســی ڕەوشــت دەکــات وەك بلێــی کــە تــەنها بــۆ ڕەوشــت جــوانی ڕەوانــە کرابێــت وە لــە چــەند فەرمایشــتێکی شــیرینیش خۆشەویســت (ﷺ) دەفەرموێت:

(إنما بعثت لأتمم مكارم الأخلاق) (رواه البزار في مسنده عن أبي هريرة).

واتە: (من بۆ ئەوە ڕەوانە کراوم کە ڕەوشتە جوانەکان لە نێو ئێوەدا تەواو بکەم)

(أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ فَقَالَ تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ) (رواه الترمذي ، وابن ماجه)

واتە: (زۆرینەی خەڵکی کــە دەچــنە بەهەشــت، بــە هۆکــاری ڕەوشــت جــوانی و خۆپاراســتنیانە لــە تــاوان).

(إنَّ من أحَبِّكُم إليَّ وأقربِكُم منِّي مجلسًا يومَ القيامَةِ: أحاسِنكم أخلاقًا) (رواه الترمذي).

واتــە: (نــزیکترین کــەس لــە مەجلیســی موبــارەکی پێغەمبــەر (ﷺ) لــە ڕۆژی قیامەتــدا ئــەو کەسەیە کە ڕەوشت بەرزترینیانە).

خۆشەویســت (ﷺ) بــە ڕەوشــتە بــەرز و پیرۆزەکــانی جــوانترین و گــەورەترین و باشــترینی مرۆڤەکانــە لــە دنیــا و لــە قیامەتیشــا، لەســەر ئێمــەش وەك موســڵمانێك پێویســتە اقتــدا بــە ڕەوشتە جوانەکانی بکەین وە لــە ڕێگــەی ئــەو ڕەوشــتە جوانانــەی ئیســلام وەك خــۆی بگــەینین بــە هەمووان.

عیشقی هاوەڵان بۆ خۆشەویست ﷺ

ئامادەکردنی: زامدار قادری

عیشــق گەوهــەرێکی زۆر ســەیرە و هــەر یەکــە و بــە جۆرێك ڕووەو ڕووی دەچــێ و دەبێتــە کرێــاری ، بــا لایــەك لــە عیشــقی هاوەڵــانی حــەزرەتی ســوڵتانی دڵــەکان (ﷺ) بدەینــەوە بــزانین ئــەمان چــۆن لــەو عیشــقەدا ئەســپی خۆیــان تــاو داوە بەرامبــەر حــەزرەتی یــاری خۆیــان کــە ســەرداری مەحشەر و مرۆڤی شــیرین کــەلام ، حــەزرەتی عــالی مــەقام ، خــاوەنی وەســفی (وما ارســلناك الا رحمە للعالمین)ە (ﷺ) ، بزانین وەکــو پەروانــە بــە دەوری جــەماڵی ئــەو دولبــەرە هــات و چــوونە و گیانیان بۆی داناوە یان نا ؟.

ئیمــامی " بوخــاری ٣٨٣٧ " بۆمــان بــاس دەکــا لــە شــەڕی " ئوحــود " دا کاتێــك خۆشەویســت (ﷺ) چــواردەوری گــیرا حــەزرەتی (**ابــو طلحــة**) هاتــە نزیــك حــەزرەتی خۆشەویســت (ﷺ) و وەکو کەسێك کە گیان لەلای هیچ بایەخێك نەبێت بۆی لەبەردەم خۆشەویست (ﷺ) وەستا

و ڕووی کـردە دوژمـن و بـاکی بـە گیـانی خـۆی نـەبوو تـەنیا مەبەسـتی ئـەوە بـوو دولبەرەکـەی تەنانـەت دڕکێکـیش بـە قاچـی دابچـیت ، کـاتێ تیرەکـان بۆیـان دەهـات ابـو طلحة لەسـەر پە نجـەی پێیـەکانی وەسـتا بـوو تـاکو ئـەو تیرانـە کـە بـەرزن هـەموو بـەو بکـەون و بـۆ خۆشەویست نەچیت و دەیفەرموو " یا رسـول اللـه دایـك و بـاوكم بـە فیـدات بـێ گـەردەنت بهێنـە خوارەوە با بە هی من بکەوێت بەلام تۆ نا "

هـەروەها هـاوەڵی ئـازیز (ابـو دجانـة) لـە دواوە بـەرگری لـە خۆشەویسـت (ﷺ) دەكـرد ، تیری بـەر دەكـەوت و هـەر لـە جیگاكەشـی نـەدەجوڵا (مـالكی كـوڕی سـینان) لەسـەر تـا پـای هـەموو خـوێن بـوو كەچـی هـەر بـە خەیاڵیشـی دانـەدەهات ، چـونكە ئازیزەكـەی لێیـەوە زۆر نزیك بوو بەڵێ ئا ئەوەیە عیشقێك سەرانسەر لە پاكی و ئیخلاسی .

نمونەیـەكی دیكـە حـەزرەتی " عائیشـە " ئەفـەرمووێ كـاتێ خۆشەویسـت (ﷺ) لـە دەرگـای ماڵی ئێمـەی دا بـاوكم دەرگـای كـردووە و خۆشەویسـت (ﷺ) پێـی فـەرموو : ئـەبو بـەكر خـودای گەورە تـۆی وەكـو هـاوەڵی ئـەم گەشـتەم دەستنیشـان كـردوە كـە هیجرەتـە لـە مەككـەوە بـەرەو مەدینە "

لـەو كاتـە بـاوكم لـە خۆشـی ئـەوەدا دەسـتی بـە گریـانێكی زۆر بـەكوڵ كـرد ، سـوێند بـەخوا هەرگیز كەسـم ئـاوا نـەدیبوو لـە خۆشـیدا ئەوەنـدە فرمیسـك ببارێنێـت ، كـاتێكیش بەڕێكـەوت لەو سەفەرەدا وەكو ئیمامی (بەیهـەقی لـە كتێبـی دلائـل) باسـی دەكـات كـە ئەبوبـەكر جارێـك لـە پێشـی خۆشەویسـت (ﷺ) دەڕۆیشـت جارێـك لـە دواوەی جارێـك لـە ڕاسـت و جارێـك لـەلای چـەپ ، خۆشەویسـت (ﷺ) فـەرمووی : ئـەی ئەبوبـەكر بـۆ وا دەكـەی دەترسـی یـەكێك ئـازارم پـێ بگەیـەنێت ؟ ئەبوبـەكر فـەرمووی : بـەلێ سـوێند بـەوەی بـە حـەق تـۆی نـاردووە دەترسـم شتێكت لێ بێت .

نمونەی زۆر هەن لـەو عیشـقە پاکـە و کۆتـا نمونـە بـاس دەکـەم کـە ئـەو نمونانـەی هینامـەوە مشتێکن لە خەرواریك .

ئیمامی (البغوی لە تەفسیرەکەی دا دەفەرمووێت ،

ئایـەتی { وَمَنْ يُطِـعْ اللَّـهَ وَالرَّسُـولَ فَأُوْلَئِـكَ مَـعَ الَّـذِينَ أَنْعَـمَ اللَّـهُ عَلَـيْهِمْ مِـنْ النَّبِـيِّينَ وَالصِّـدِّيقِينَ وَالشُّـهَدَاءِ وَالصَّـالِحِينَ وَحَسُـنَ أُوْلَئِـكَ رَفِيقًـا } (النسـاء: 69) لەسـەر حـەزرەتی (ثوبـان) دابـەزی ، وەهـا مەشـهور بـوو کـە ئـەو هاوەڵـە بـەرێزە عیشـقێکی لەڕادەبـەدەری هـەبوو بـۆ خۆشەویسـت (ﷺ) و بگـرە ئـەو عیشـقە ئـارامی لـێ هـەڵگرت بـوو کـاتێ خۆشەویسـت لـەلای نەبوایـە ، جارێـك هاتـە لای (ﷺ) و ڕەنگـی تێـك چـوو بـوو بـە جۆرێك لـە دوورەوە ماتـەم لێـی دەبـاری ، خۆشەویسـت کـاتێ وای بـینی فـەرمووی : ئـەوە بـۆ وا ڕەنگت تێك چووە ؟

پوبان فەرمووی : یا رسول اللـه نـەخۆش نـیم و هیچیشـم بەسـەر نـەهاتووە تـەنها ئـەوە نـەبێت کاتێ لێـی دوور دەکەومـەوە خـەم دامـدەگرێت بۆیـە یەکسـەر بـۆ لات دێـم ، بـەڵام بـیرم کـردەوە لەقیامەت تـۆ دەچـیتە بەهەشـت و جێگـات لـە جەننەتـە بـەرزەکان دەبێـت لەگـەل پێغەمبـەران و ئەگـەر منـیش بێمـە بەهەشـت بـە دڵنیـای لـە جەننەتـەکانی خـوارەوە دەبم و ئـەوکات پیـت ناگەم ناتوانم بتبینم ، بۆیە خـودای گـەورە ئـەو ئایەتـەی دابەزانـد بـۆ ئـارام بـوونی ئـەو دوو عاشقە پاکە کە دڵنیایان دەکاتەوە لە بەهەشت دا ئەوان بەیەکەوەن و یەك ئەبینن .

سەرنجێك لەسەر یادکردنەوەی لەدایك بوونی حەزرەتی خۆشەویست ﷺ

ئامادەکردنی : هونەر خورشید

بەگشتی زانایان دوو رایان هەیە لەسەر درووستی و نادرووستی یادکردنەوەی لەدایك بوونی خۆشەویست (ﷺ) ، ئەو زانایانەی کە پێیان درووستە پشیان بەوە بەستووە کە هیچ شتێکی خراپی تێدا نیە لەگەل مەنهەجی خۆشەویست (ﷺ) دەنگونجێت وە چەندەها بەلگەشیان بۆ ئەمە هەیە کە ئەگەر کارێك خۆشەویست (ﷺ) نەیکردبێت و هاوەڵەکانی کردوویانە و خۆشەویستیش (ﷺ) قبولی بووە وە ناتوانین هیچ کام لەم زانایانە بە گومڕاو سەر لێ شێواو بزانین، چ ئەوانەی قبوڵیانە و چ ئەوانەی قبوڵیان نیە، یەکێك لەم نمونانەی کە هاوەڵێکی خۆشەویست (ﷺ) کارێکی کردووە بێ ئەوەی هیچی لەو بارەیەوە لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) بیستبێ، ئەوە کە (روفاعی کوڕی رافعی زەرقی) دەیگێرێتەوە رەزای خوای لەسەر بێت دەگێرێتەوە دەلێ: لە نوێژێ جەمەعاتا بووین لەدوای خۆشەویست (ﷺ) کاتێك خۆشەویست (ﷺ) لە "رکوع" هەلسایەوە فەرمووی: (سمع الله لمن حمده) یەکێك لە هاوەڵان ئەم دوعایەی خوێند (ربنا ولك حمداً کثیرا طیبا مبارکا فیه)، کاتێك خۆشەویست (ﷺ) سەلامی دایەوە و فەرمووی: ئەوە کێ بوو وای وت؟.

هاوەڵەکە گوتی: قوربان من بووم، نوێژ کە عیبادەتێکی تەوقیفییە پێ نەفەرموو تۆ چۆن شتێك دەکەی کە من نەمکردووە؟ یان قسەی پێ بلێت و سەرزەنشتی بکات ، بەلکو پێی

فەرموو دەی موژدەت لێ بێ سی و ئەوەندە مەلائیکەتەم بینی پێشبرکێیان بوو لەسەر نوسینی ئەم دوعایەت، مەبەستمانە بلێین هەروەك زۆرێك لەزانایان رایان بەو جۆرەیە، کە داهێنراوەکان چەند جۆریان هەیە مەولودیش ئەو داهێنراویە کە لەگەڵ مەنهەجی خۆشەویست (ﷺ) دەگونجێت هیچ خرا پەیەکی تێدا نییە بەمەرجێك هیچ شتێکی وای تێدا ئەنجام نەدرێت کە ببێتە هۆی تاوان و گوناه.

چەند بەڵگەیەکیش لەبارەی درووستی یادکردنەوەی لەدایك بوونی خۆشەویست (ﷺ)

یەکەم: خوای گەورە لە قورئانی پیرۆزدا دەفەرموێت: (قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا) {یونس: 58} واتە: با بە فەزڵ و رەحمەتی خوا دڵخۆش بن، ئیبنو عەبباس لە تەفسیری ئەو ئایەتە پێی وایە: مەبەست لە فەزڵی خوا عیلمە، هەروا مەبەستیش لە رەحمەتی خوا پێغەمبەرە درووودی خوای لەسەر بێت. کەواتە بە گوێرەی تەفسیرو لێکدانەوەی ئیبنوعەبباس خوای گەورە فەرمان دەکات موسڵمانان بە پێغمبەرەوە دڵخۆش بن.

دووەم: خوای گەورە دەفەرموویت: (وَكُلًّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ) {هود:120}، واتە: هەموو جۆرە دەنگو باسێکی پێغەمبەرانت بۆ ئەگێرینەوە کە ببێتە هۆی دامەزراندنی دڵت و بەردەوامیت لەسەر گەیاندنی پەیامەکەت و بەرگەگرتنی ئازاری کافران.

بێگومان لە رۆژگاری ئەمرۆماندا زۆر پێویستمان بەوە هەیە دڵەکانمان راگیر بکەین لەسەر رێگای راست و دروست ئەویش بە گوێگرتن لە رووداوەکانی ژیانی پێغەمبەرو تەواوی پێغەمبەران، سەلامی خوایان لێ بێ.

سێیەم: خوای گەورە دەفەرموێت: (يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ) {الأحزاب:9}، واتە: ئەی باوەڕدارینە!، یادی نیعمەتی خوا بەسەرتانەوە بکەنەوە. بێگومان لەدایکبوونی پێغەمبەری خواش صلی الله علیه وسلم نیعمەتێکە پێویستە هەمیشە بە بیرخۆمانی بهێنینەوەو لە یادی نەکەین.

چوارەم: خوای گەورە دەفەرموێت: (وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ) {التوبة:120}، بێگومان ئاهەنگگێڕان بەبۆنەی ویلادەتی پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم یەکێکە لەو کارانەی کافرانی نەیار بە ئیسلام تورە دەکات، کەواتە جێگەی خۆیەتی ئەم یادە بکرێتەوە.

پێنجەم: ئیمامی بوخاری لە سەحیحەکەیدا گێڕاویەتییەوە کە خوای گەورە هەموو رۆژانی دووشەممە عەزابی سەر ئەبولەهەب سووك دەکات، چونکە لەو رۆژە بوو موژدەی لە دایکبوونی پێغەمبەری پێدرا، بەم بۆنەوە یەك لە کەنیزەکەکانی خۆی بە ناوی "سوەیبە" ئازاد کرد.

شەشەم: ئیمامی موسلیم لە سەحیحەکەیدا ریوایەتی کردووە، کە پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم هەموو رۆژانی دووشەممە بە رۆژوو دەبوو، لێیان پرسی بۆچی لەم رۆژەدا بە رۆژوو دەبیت، فەرمووی: (فِيهِ وُلِدْتُ وَفِيهِ أُنْزِلَ عَلَيَّ)، واتە: لەو رۆژە لەدایك بوونمەو، لەو رۆژەش قورئانم بۆ هاتۆتە خوارەوە.

خۆشەویست ﷺ و لایەنە جوانەکانی لە ژیاندا

ئامادەکردنی: ئەیاد نادر

١-لایەنی تەندروستی: خۆشەویست (ﷺ) زۆر جەختی کردۆتە سەر لایەنی تەندروستی بەندەکانی خودا، هەر کاتێك باسی لایەنی تەندروستی دەکەین یەکەم شت بێتە خەیاڵمان بریتییە لە خواردن، خۆشەویست (ﷺ) لە فەرموودەیەکدا دەفەرموێ: (گەدەتان بکەنە سێ بەش، بەشێك بۆ خواردن، بەشێك بۆ خواردنەوە بەشێك بۆ هەناسەدان). ئەگەر بێت و هەمووی بکەیە خواردن، دەبێتە گەلێك کێشەی تەندروستی بۆ لاشەی مرۆڤ. پێچەوانەکەشی چەندین کێشە درووست دەکا، زانستی پزیشکی سەردەم زۆرێك لە نەخۆشیەکانی گەڕاندۆتەوە بۆ هۆکاری خواردن و خواردنەوە .

یەکێك لەو شتانەی کە قسەی لەبارەوە دەکرێ خواردنی گۆشتە، کەسانێك دەڵێن گۆشت جگە لە زیانی هیچی تری نیە بۆ لاشەی مرۆڤ، هەندێکی تر پێیان وایە کە گۆشت تەنها زیانی نیە بۆ تەندروستی تاکەکە، خۆشەویستی خوا گۆشتی خواردووە، میوەشی خواردووە رووەکیشی خواردووە، زانستی پزیشکیش ئەمەی پشت ڕاست کردۆتەوە کە خواردنی گۆشت و میوە و ڕووەك کێشەی نیە بەڵکو نەخواردنی یەکێك لەوانە زیانی بۆ تەندروستی مرۆڤ هەیە، بەڵام ڕێژەی خواردنەکە لێرەدا مەبەستە کە نابێ زۆر بێت وە نابێت کەم بێت .

خۆشەویستی (ﷺ) ئەو شتە بەسوودانەی ڕون کردۆتەوە وە لە هەندێك لە فەرموودە شیرینەکانی بە شیفا بەخش و چارەسەر ناوی بردوون وەك هەنگوین ڕەشکە زەیتون زۆری تر

٢-لایـەنی کۆمەڵایـەتی: خۆشەویسـت (ﷺ) پێشـەنگی کۆمەڵناسـان بـووە، بـە جۆرێـك وای لـە پەیوەنـدی کۆمەڵایـەتی کردبـوو کـە پـڕ بێـت لەخۆشەویسـتی پـڕ بێـت لـە میهرەبانی، "هـەر یـەکێك لـەئێوە بـرا مسـوڵمانەکەی بـینی بـا سـەلامی لـێ بکـات"، خـودی سـەلامەکە یەکـەم هـەنگاوی خۆشەویسـتیە، "سـەلام لـەوە بکـە کـە دەیناسـی وە لەوەشـی بکـە کـە نایناسـی"، کەسـێکی نـەناس کاتێـك سـڵاوی لـێ دەکـەی هەسـت بـە خۆشەویسـتی دەکـات هەسـت بـە بـوونی خـۆی دەکا لەناو کۆمەڵگادا، "ئیمانتـان تـەواو نـابێ تـا ئـەوەی بۆ خـۆت پێـت خۆشـە بـۆ بـرا مسوڵمانەکەشـت پێـت خـۆش نـەبێ"، بێگومـان بـە ماناکـەی تـر ئیمانتان تەواویش نابێ تا ئـەوەی بـۆ خۆتـان پێتـان خـۆش نیـە بـۆ براکەشـتان پێتـان خـۆش نەبێت، "ئـەوەی ناخۆشـییەك لەسـەر بـرا مسـوڵمانەکەی لابـا خـوداش ناخۆشـی دوارۆژی لەسـەر لا دەبات (بـڕوادار بەرامبـەر بـڕوادار وەك یـەك لاشـە وایـە ئەگـەر ئەنـدامێکی ئـازاری پێبگـات ئەوا تەواوی ئەندامانی تری ئازاریان پێ ئەگا).

خۆشەویسـت (ﷺ) بـەم شـێوازە بـەرزە مسـوڵمانانی هـەنگاو بـە هـەنگاو بـەرەو پلـە بـە پلـەی کۆمەڵایـەتی بـردوە لـە هـەموو ڕووەکانـەوە، "بەهەشـت لـە ژێـر پێـی دایکانـە"، "لـە کـارە بـەرزەکان چـاکە کردنـە لەگـەڵ دایـك و بـاوك"، "ئەگـەر یـەکێك هاتـە داوای کچەکانتان لـە دیـن و ڕەوشـت دڵنیـا بـوون بیـدەنێ"، "ئیمـانی تـەواو نـابێ ئـەوەی منداڵەکـەی خـۆش نـەوێ ماچـی نـەکا"، بێگومـان مشـتێکە لـە سـەدان فـەرموودەی شـیرین کـە لـەو بـارەوە هـاتوە، "پەیوەنـدی خزمایـەتی وەك پـەتی خوایـە هەرکـەس پەیوەنـدی خزمایـەتی بپچـڕێنێ وەك ئەوە وایە پەیوەنـدی نێـوان خـۆی و خـوای پچـڕاندبێ"، بـەم جـۆرە خۆشەویسـتی خـوا پلـە بـە پلە پایە بە پایە مرۆڤی ئیماندار فێرە پەیوەندیە کۆمەڵایەتیەکان دەکا تا لوتکە.

٣- لایـەنی مـاددی: خۆشەویسـت (ﷺ) هەمیشـە هـەوڵی داوە بـاری خۆشـگوزەرانی تاکـەکان فەراهـەم بکـات لەلایەنـەکانی ژیانیـان، لایەنـە پێویسـتەکانی ژیـان بـواری مـاددی بـووە، خۆشەویست (ﷺ) لـە دوعاکانیـدا دەیفـەرموو "پـەروەردگارا مـن پـەنات پێـدەگرم لـە هـەژاری و نەداری" لە ووتـە شـیرینەکانی بـە هاوەڵـە نازدارەکـانی دەفـەرموو "هـەژاری نزیکـە سەرکێشـیٚ بـۆ کـافر بـوون" هەمیشـە وای لـە تاکـەکان دەگەیانـد کـە مـاڵ نەکەوێتـە دڵیـان چـونکە مـاڵ مەبەستی سەرەکی نییە لە ژیانی مـرۆڤ، مـرۆڤ نـابیٚ هـەموو ژیـانی لـە پێنـاو کۆکردنـەوەی مـاڵ و سـەروەت و سـامان بێـت، بـەڵکو مـاڵ هۆکارێکـە بـۆ ڕەزامەنـدی خـوا بـۆ خێرکـردن بـۆ خۆشگوزەرانی تاکـەکانی کۆمـەڵگا، خۆشەویسـت (ﷺ) دەسـتی کرێکـارێکی بـەرز کـردووە لـە نێـو هاوەڵـان فـەرمووی "ئـەم دەسـتانە خـوا و پێغەمبەرەکـەی خۆشـیان دەوێـت" لـەو ١٠ هاوەڵـەی مـوژدەی بەهەشـتیان پێـدرابوو لەدەوڵەمەنـدەکانی شـاری مەدینـە بـوون، عبـدالرحمن کـوری عوف کاتێك هیجرەتـی کـرد هـیچ پارەیـەکی نـەمابوو خۆشەویسـت برایـەتی لەگـەڵ ئەنسـارێك پێك هێنا، هاوەڵە ئەنسـاریەکە پێـی فـەرموو مـاڵم ئەکەمـە دوو بـەش، نیـوەی بـۆ تـۆ نیوەشـی بۆ من، عبدالرحمن پێی فـەرموو نـەخێر، بـازاڕم پیشـان بـدە مـن دەزانـم پـارە پـەیدا بکـەم تـا گەشتە ئەو ڕادەی کە بفەرمووێ والله ئەگەر بمەوێ لە ژێر بەر ئاڵتون دەردێنم .

خۆشەویسـت (ﷺ) دەربـارەی بـیری "رۆمـە" فـەرمووی: "کـیٚ دەیـەوێ بەهەشـت بکرێتـەوە بـا فڵانە بیر بکرێتەوە تا مسـوڵمانان سـودی لـیٚ ببیـنن" ئەگـەر مسـوڵمانان لایـەنی ماددییـان بـاش نەبیٚ چۆن ئەم جۆرە کارانە دەکرێن؟، خۆشەویستی خودا ئەم زاتانەی درووست کرد.

٤_ لایـەنی خێزانـداری : وتیـان (ئـەی خۆشەویسـت (ﷺ) لـە مرۆڤـەکان کێـت لـە هـەموان خۆشـترئەوێت ؟ فـەرمووی هاوسـەرەکەم"عائیشـە" زۆر بـە ڕاشـکاوی وەڵـامی دایـەوە هاوسـەرەکەم خـۆش دەوێـت، یـەکێك لـە هاوسـەرەکانی ئەفـەرموویێت: هـەرگیز خۆشەویسـت (ﷺ) لە هاوسەرێکی خۆی نـەداوە، ئەوەنـدە خەدیجـەی خـۆش ویسـتوە تـا ئـەو ڕادەیـەی هـاوڕیٚ و دەستە خۆشکیشی خۆشویستووە، ئەو شوێنەشی خۆش وویستوە کە پێشتر لەوێ بووە ،

لە یەكێك لە جەنگەكان دوای ئەوەی بەرەو مەدینە دەگەڕێنەوە بە دایكمان "عائشە" دەفەرمووێ "پێشبڕكێ بكەین؟" پێشبڕكێیان كرد خۆشەویستی خوا بردیەوە بە عائشە ئەفەرمووێ ئەمە تۆڵەی جارەكەی ترە، خۆشەویست (ﷺ) ئەگەڕاییەوە ماڵەوە ئەیفەرموو چیمان هەیە؟ ئەگەر بیان فەرمووبا هیچ، خۆشەویست (ﷺ) دەیفەرموو دەی كەواتە من بەڕۆژووم، لەو میهرەبانیەی خۆشەوسیت (ﷺ) ووتەكان ناتوانن وەسفی گەورەیی و مەزنی ئەو سەرورە بكەن، ئەوەستن لە ئاستیدا، ئاوا گرنگی بە خێزانەكانی داوە ئەوە مشتێكە لە خەرمانێكی زۆری ڕوداوی ژیانی كە هەمووی پێمان دەڵێ ئەو چ كەسایەتیەك بووە لە رووی خێزانداریەوە چ كەسانێكی پێگایاندوە.

٥_ لایەنی كەسایەتی: خۆشەویست (ﷺ) هەمیشە كەسێكی ڕووخۆش و قسە خۆش بووە، لە ژیانی خۆیدا نە جنێوێك نە قسەیەكی ناشرین نەبووە، هەمیشە هانی هاوەڵە خۆشەویستەكانی داوە بەوەی قسە خۆش بن ڕویان خۆش بێت ئەمانە گشتی بە خێر بۆیان دەنووسرێ، ئەو خۆشەویستە (ﷺ) هەرگیز نەبووە لەگەڵ منداڵێك بە ئەقڵیەتی گەورە ڕەفتار كات، هەرگیزیش نەبووە لەگەڵ بەساڵاچوان بە ئەقڵیەتی گەنجان ڕەفتار كا، بەڵكو ئەو سەرورە جۆرێك بوو هەر كەسێك ئەچوویە لای ئەی ووت من خۆشەویسترین كەسم لەلای ئەوەندە گرنگی بە تاكەكان ئەدا، خۆشەویستی خوا كەسایەتیەكی خۆبەزل زان نەبووە بەڵكو فەرموویەتی: "هەركەسێك یەك تۆزقاڵ خۆبەزلزانی تیادا بێت با شوێنی خۆی بۆ ئاگر خۆشكات"، خۆشەویست (ﷺ) كەسایەتییەكی سەركردە بووە لە بواری بەڕێوەبردندا لە بواری جێبەجێكردنی كارەكانی گرنگترین كاری ژیانی ئەم خۆشەویستە (ﷺ) ئاما نجەكەی بوو كە هەموو جیهان دژی بوو بەڵام ئەو كەسایەتیەكی ئەوتۆی هەبووە كە مێژوونووسان باسی دەكەن بە بوێری و چاونەترسی تا گەشتە بەدەست هێنانی هەموو ئاما نجەكانی لە ژیانیدا، ئەوەندە گرنگی بە گەنج و لاوان ئەدا تا كەسایەتیەكی ناوازەیان لێ دروست بكا، ئەبینین سوپایەكی (١٠) هەزار سەربازی ئەداتە دەست ئوسامە كە تەمەنی (١٦) ساڵ بووە.

بێگوومان ئەو خۆشەویستە دەیەهای ئاوای پێگەیاندوە كە تاریكیان بەرەو رووناكی گۆڕی.

مێژووی یادی مەولوودی خۆشەویست ﷺ لە هەولێر

ئامادەکردنی: زامدار قادری

یادی لە دایك بونی حەزرەتی بۆنخۆشی دڵەکان و ئاوی سازگاری ڕۆحەکان و فریشتەی نێو گولزارەکان و هەناسەی دڵە ڕۆشنەکان و سەرداری ئیماندارەکانی سەر زەوی حەزرەتی محمدی باوکی قاسم (ﷺ) و شاری هەولێر مێژوویەکی کۆنیان هەیە , هەر کاتێ یادی مەولود دێتەوە یاد و مەوسیمەکەی دەگەڕێتەوە هەموو بە تێکڕا هەولێر و سوڵتان موزەفەرەددینمان دێتەوە خەیاڵ, چونکە هەم وەکو یەکەم کەس کە یادی مەولودی بەو شێوازە ڕێك و پێکە دانا و هەم بەشێوەیەك ڕێز و حورمەتی ئەو یادە و خاوەنی یادەکەی (ﷺ) گرت کە هیچ کەس دەرکی پێ نەکرد و بە نێو دڵیشی دا نەهات.

سەرەتا بچینە خزمەت سولتانی هەولێر موزەفەرەدینی کۆکبری بزانین کێیە ؟

ناوی ئەو زاتە " مظفر أبو سعیدی کوکبری کوڕی عەلی کوڕی بکتکین کوڕی محمدە" لە شەوی "٢٧/١/ ٥٤١" لە شاری هەولێر لە دایك بووە وشەی کۆکبری بە مانای (گورگی شین) دێت ئەمەش لەبەر ئازایەتی وای پێ گوتراوە . لە جیهادی دژ بە مەسیحیەکان بەشداری کردوە و تاییەت تر لە جیهادی قودس و سەرکردەی لایەکی سوپای سەلاحەدینی ئەیوبی بووە ، لەبەر متمانە و ئازایەتی سەلاحەدین خوشکی خۆی پێدەدات بەناوی (ربیعە خاتوون)

پاش وەفاتی برایەکەی " زەینەدین یوسف " بووە بە فەرمانڕەوای هەولێر و شارەزوور لەسەر داوای سلاحەدین . (بڕوانە : سیر اعلام النبلاو، الزهبی، 335/22).

تا بلێی کەسێکی کارگێری بووە و چەندین کاری گرنگی ئە نجام دا لەوانە کردنەوەی نەخۆشخانەکان و کردنەوەی خان و دابین کردنی ئاو و نان بۆیان و خزمەتکردنیان ، هەروەها زۆر حەزی لە زانست و زانیاری کردوە و برەوی بەوە داوە و زانایانی لە دەرەوەی هەولێرەوە هێناوە و قوتابخانەی ئاینی بۆ

کردونەتەوە و ئەرکی هەمووانی خستۆتە سەر شانی خۆیەوە تەنیا بەو مەرجەی بخوێنن و زانای چاکیان لێ دەربچێت.

هەروەها پارەی ناردووە بۆ ولاتی حیجاز و هەژارەکانی ئەوێی یارمەتی داوە و خزمەتی بە ریگاوبانەکان کردوە تاکو حاجییەکان بە ئاسانتر بتوانن فەریزەکانیان ئە نجام بدەن .

سەبارەت بە مەولوودەوە کە باسەکەی ئێمەیە :

ئیبنوشەعار لە کتێبی (عقود الجمان، 156/5) دەفەرمووێ : (موزەفەرديين شتێکی ئەوتۆی داهێنا ، نە میرەکانی ئێستا و نە خەلیفەکانی پێشتر نەیاندەزانی و نەیانکردبوو ، پیرۆزبایی و ئاهەنگ گێڕان حورمەتێك بوو لە پێغەمبەر (سەلامی خودای لەسەربێت)

عومەری لە کتێبی (منهل الاولیاو و مشرب الاوصیاو من سادات الموصل الحدباو، 32/2) ، دەفەرمووێ : (پێش سوڵتان موزەفەردین کەس ئەو یادەی ئاوا رێکخراو بەرچاو نەکردبوو).

ئیبنو خەلەکان لە کتێبی (وفات الاعیان، 275/2) دەفەرمووێ : (دوو مانگ بەر لە هاتنی رۆژی مەولود ، موزەفەرديين بە پێش خەڵکەکە دەکەوت و لەگەڵ کارگەرەکاندا کە پر و گومەزێکی زۆری لە تەختە درووست دەکرد و بە خێوەتی گەورە بانی حەوشە و گۆڕەپانەکانی دەگرت بۆ ئامادەکاری و پیشوازی میوانان)

.

هەروەها دەفەرمووێ (3/١٧٢) : لە سالی ٦٠٤هـــ پێشەوا (ئیبنو دحیەی ئەبلەنسی) کتێبێکی دانا بە ناوی (کتاب التنویر فی مولد الســـراج المنیر) بە دیاری پێشـــکەشـــی ســـولتان موفەرەدەین کرد و لەبەردەم سوڵتان خوێندیەوە ، سوڵتانیش هەزار دینـاری خەڵات کرد.

هەروەها ئیبنو کەســـیری دیمەشـــقی لە کتێبی (البدایە و النهایە، 137/13) دەفەرموێ: (ئیبنو شەعار وتی : من یەکێ بووم لەوانەی کە گوێیم لێبوو کتێبەکە بۆ مەلیکی گەورە سوڵتان موزەفەردینی گۆگبوری دەخوێنرایەوە).

هەروەها ئیبنو خەلەکان دەفەرمووێ : (هەولێر لە شـــەش ئە نجومەن و کۆبونەوەدا گوێمان لەم کتێبە گرتووە).

هـــەروەهـــا ئیبنولجـــەوزی لـــە کتێبی (مرئە الزمـــان،681/8) دەفـــەرمووێ : (ئـــەو خواردنانەی ئامادەدەکران بۆ ئاهەنگەکە زۆربوو وەکو مەڕ و گا و حوشتر .... هتد ،

هەروەها خوانەکە زیاتر لە هەزار ســـەر ئاژەل و دە هەزار مریشـــکی برژاوی لەســـەر بووە، ســـەد هەزار سینی و سی هەزار دەفری پڕ لە حەلوای لەسەر ڕیزکراو بۆ ئامادەبوان و فەقیر و هەژاران).

مەولوود و خۆشەویست ﷺ لە دیدی مامۆستا سەعیدی نوورسی

ئامادەکردنی: لیزمە وەصفی

پێغەمبەری بەڕێز(ﷺ) کە بەڵگەی گۆیای "یەکتاناسی"یە، زۆر بە ڕوونی و ئاشکرایی و بە هەموو هێزێکیەوە "یەکتایی" خوای گەورەی ڕاگەیاندووە و، بۆ مرۆڤایەتیی باس کردووە و، ئەمەش لە هەموو مێژووی ژیانی خاوێنیدا دەردەکەوێت. چونکە هەر ئەوە کە بە دوو باڵی: "ڕیسالەت" و "ویلایەت"ەوە خاوەنی هێزی یەکدەنگی و تەواتوری هەموو پێغەمبەرەکانی پێش خۆی و ئەولیا و پیاوچاکەکانی دوای خۆیەتی و، بەم هێزە مەزنەوە لە بەردەم ناسینی خوای گەورەدا پە نجەرەیەکی گەورە و فراوانی، بە ئەندازەی فراوانیی جیهانی ئیسلام، کردووتەوە. ئیتر ملیۆنان زانای لێکۆڵەر و پیاوچاکانی بێگەرد و صیددیقانی وەك: ئیمامی غەزالی و ئیمامی ڕەببانی و محیّدینی عەرەبی و شێخی گەیلانی و کەسانی تری جگە لەمانیش، لەم پە نجەرەیەوە ڕوانیویانە و، بۆ خەڵکی تریشیان ڕوون کردووەتەوە.

- بزانە کە ئاسەوارەکانی حەزرەتی محەمەد (ﷺ)، هەروەها ژیانی پیرۆزی و، مێژووی ژیانی، شایەتی دەدەن تەنانەت بە سەلماندنی دوژمنانیشی لەسەر ئەوەی کە خاوەنی ڕەوشت و خوویەکی گەورەیە و، سەرجەم ڕەوشتە بەرزەکانی تێدا کۆیە.

خۆ ئاشکرایە کە تێکەڵبوونی ئەو ڕەوشتانەش دەبێتە هۆی بەرهەمهێنانی دەروون بەرزی و پلەیەکی کۆمەڵایەتی و شەرەف و ویقارێك کە ڕێ نادەن بە دابەزین بەرەو کاروبارە نزمەکان. جا هەروەك بەرز و خاوێنیی فریشتەکان ڕێ بەوە نادەن کە شەیتانەکان

تێکەڵیان بن، کۆی ڕەوشتە بەرزەکانیش بە هەمان جۆرن، هەرگیز بوار بە تێکهەڵکێش بوونی فێڵ و درۆ لە نێوان خۆیاندا نادەن..

ئایا نابینی ئەو کەسەی کە تەنها بە "ئازایەتی" ناوبانگی دەرکردووە، چۆن خۆی بەرز و بڵند ڕادەگرێت لە "درۆ"، مەگەر بە زۆر زەحمەت؟ ئەی ئەگەر هەموو ڕەوشتە بەرزەکان لە کەسێکدا کۆببنەوە دەبێ چۆن بێت؟

بەمەش سەلما کە زاتی پیرۆزی ئەو بە(ﷺ) وێنەی خۆر وایە، بەڵگەیە لەسەر خۆی!

خوێندنەوەی مەولوودنامەی پێغەمبەر و قە(ﷺ) سیدەی میعراج، عادەتێکی ئیسلامیی جوان و گەلێ سوودبەخشە، تەنانەت مایەی پێکەوە دانیشتن و هاودەمییەکی ناسک و خاوێنە لە ژیانی کۆمەڵایەتیی موسڵماناندا. هەروەك دەرس و وانەیەکە لەوپەڕی تام و لەزەت و خۆشیدا بۆ یادخستنەوەی ڕاستییەکانی ئیمان و، بەهێزترین هۆکاری کاریگەر و ورووژێنەرە بۆ: دەرخستنی نوورەکانی ئیمان و بزواندنی خۆشەویستیی خوا و عیشقی پێغەمبەر لە (ﷺ) دڵی موسڵماناندا.

چەند وتەیەکی دکتۆر بوطي لەسەر یادی مەولوودی خۆشەویست ﷺ

ئامادەکردنی: ئاوارە کاوێس

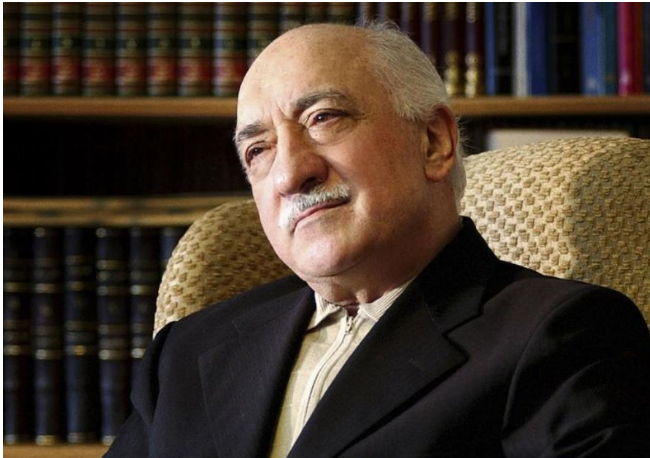
ئـەو کەسـانەی سـاڵانە ئـاژاوە ئەنێنـەوە لـەم مانگـەدا مەبەسـتیان زانسـت نییـە چـونکە سـاڵانە هـەمان ئـاژاوە دروست ئەکـەن ئـەلێن مـەولود کـردن بدعیـە گـوێ نـاگرن بۆبەرامبـەریان گـەر هـەزار بەلگەشـیان بـۆ بێنـەوە لـەکاتی گفـت و گـۆ کـردن دەسـت نـاگرن بـە ئـەدەبی زانستی کـە هـەروەك با پیرا نمـان و سـەلەفی ئـەم ئومەتـە دەسـتیان پێوەگرتبـوو بۆیـە وەڵـام بـۆ ئـەوان بـێ سـودە چـونکە لـە سـەرەتا مەبەسـتیان ئاژاوەیـە ئەگـەرنا بـابێکی فقهـی ئەوهـەرا نانـەوەی نـاوێ چـۆن جیـاوازی سەدان بابەت کەلە مـەولود کـردنیش گـەورەترن لای فوقـەها نەبوەتـە هـۆی دروست بـونی هـەرا کەواتە واز لەو ئاژاوە گێرانـە بێـنن وە ئێـوەی خـاوەن ژیـر هەڵەچـوون ئەمانـەش بـزانن تـاوەك و فێرتـان لێنـەکرێ ئـەوان دەڵـێن گـەر مـەولود کـردن بـاش بوایـە خۆشەویسـت (ﷺ) دەیکـرد ئێـوەش بڵـێن دەلیلێکـی اصـولی هەیـە کـە ئیجمـاعی لەسـەرە ئـەڵێ: (ترك النبي صلي الله عليه وسلم لفعل لا يدل علي تحريمة) واتـا: (نـەکردنی خۆشەویسـت (ﷺ) بـە کارێـك نیشـانە نییـە لەسـەر حرامیـەتی ئـەوکارە) نمونـە خۆشەویسـت (ﷺ) زیـاتر لـە (١٣) رکەعات شەونوێژی نەکردوە کردنی زیاتر لـەو ژمارەیـە حـرام نـی یـە بـەلکو پاداشتیشـی هەیـە یان بەستنی کۆر و سیمنار و گشـتیان خۆشەویسـت (ﷺ) نـەیکردوە مانـای وانـی یـە کـە حـەرامن بـەلکو پاداشتیشـیان بۆهەیـە بـەگوێرەی نییـەت جگەلەمانـە دەلیلێکـی اصـولی هەیـە کـە ئیجمـاعی ئومـەتی لەسـەرە ئـەلێ: (ما لا يتوقف واجب إلا به فهو واجب وما لا يتوقف مندوب إلا به فهو مندوب)

واتـا (واجبێـك ئـە نجام نـەدرێ تـەها بـەكارێك نـەبێ ئـەو كـارە واجـب دەبـێ وە سـونەت ئـە نجام نـەدرێ تـەنها بـەكارێك نـەبێ ئـەو كـارە دەبێتـە سـونەت) نمونـە هەركەسـێك بـۆ شـەونوێژ هەلنەسـتێ تـەنها بـە دانانـەوەی سـەعات نـەبێ ئـەوا دانانـەوەی سـەعات دەبێتـە سـونەت وە ئەگـەر بـۆ نوێـژی بـەیانی هەلنەسـتێ تـەنها بـە دانانـەوەی سـەعات نـەبێ ئـەوا دانانـەوەی سـەعات دەبێتـە واجـب چـونكە بـە دلیلێكـی تـری اصـولی هەیـە ئـەڵێ : (حكـم الوسـيلة حكم الغايـة) واتـا : (حـوكمی هۆكـار حـوكمی ئاما نجەكەيـە) كەواتـە ئـەو كەسـەی بـەهۆی مـەولود تەوبـە بكـات مـەولود كـردن بـۆی دەبێتـە واجـب وە ئـەوەی مـەولود كـردن بـۆی ببێتە هۆكاری زیاد كردنی ئیمان ئـەوا مـەولود كـردن بـۆی دەبێتـە سـونەت بەراسـتی زیـاد بـونی خۆشەویستی لەدڵی خۆشەویستان تەنها بە باس كردن و ناوهێنانی خۆشەویست دەبێت .

خۆشەویست ﷺ لە دیدی مامۆستا فتح الله گولەن

ئامادەکردنی : لیزمە وەصفی

(لەکوێیت) ؟

ئـەی ئەو قارەمانەی ســاڵەهایە حەســرەتی دووریت لە سـینە دەگرین! لە کوێیت ئەی کۆتری خەیاڵ و ئەی قومری خەونەکانمان! لە کوێت ئەی مژدەدەری " ژیانەوەی دوای مردنمان "

لــە رۆژانــەی پــڕ خــەم و ناســۆرماندا، لــە شەوانی خەو لــە چــاو تۆراوماندا، هــەر چــاو لــە رێــت بــووین، سـێبەری هــەر تەرماییــەك لــە ئاسـۆماندا دەرکــەوتبێت، وتومانــە " ئــەوە خۆیەتی " وە بەدەم سرودی " ینیە الوداع " ەوە ڕژاوینەتە سەر ڕێ

لە کوێیت و کەی دێیتەوە ئـەی سوارچـاکی ئەفسـانەییم !، سـوێند بـەخوا مـۆمی ئـەم ژیـنی ئـەم رۆحـە مــات و ژەنگگرتوانــە وا رووی لــە خامۆشــییە، ئــەو بەژنــە بەرزانــەی کــە تــا ئێســتا بینومــانن نــە هێنــدەی ئەنگوســتێك خــاوەن هــزر و نــە ئەوەنــدەی مــۆمێکیش دابگیرســێنن خــاوەن ئیرادە نەبوون

ئــەی سوارچــاکە خۆشەویســتەکەی خــەونی شــیرینمان لــەو رۆژە رەشــانەدا کــە رووپامــایی و ناوبانگ و پلەوپایــە دەیانــەوێت هیــوا گەشــەکانمان لــە کــەدار بکــەن، چــی دەبــێ لــەوە زیــاتر موحتاجانی ئیکسیری ژیانبەخشی زارت مەخەرە چاوەڕوانییەوە

شاعیرانی کورد لە خزمەت خۆشەویست ﷺ

ئامادەکردنی: محمد ملا سعدالدین

ئەگەر بمانەوێت لە شیعری ئاینی لە ئەدەبی کوردی بدوێین ئەوا چەندین بەرگ کتێب بەشمان ناکات، و بۆ ئەو کارەمان بابەتێکی کورت کەمتەرخەمییە .

بەڵام لەو بابەتەماندا هەوڵ دەدەین کە تیشك بخەینە سەر بەشێك لەو شاعیرانەی کە شیعریان بۆ خۆشەویست نوسیوە و بەو جۆرە شیعرە بەناو بانگن، هەرچەندە ناتوانین ناوی هەموو ئەو شاعیرانە بنووسین کە مەدح و سەنایان بۆ خۆشەویست بە شیعر دارشتوە، بەلام لانی کەم باسی هەندێکیان دەکەین و شیعرەکانیان دەهێنینەوە لەگەڵ ناویان و ساڵی لەدایك بوون و وەفات کردنیان :

بێخود : بۆیە بە بێخود دەست پێ دەکەین چونکە ئەو شاعیرە مەزنە لە چوارینەیەکی دا ناوی خۆی بردووە بە (باغەوانی باغی مەدح)ی پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم .

(بێخود): ماموستا مەلا مەحمودی موفتی کوڕی مەلا ئەمینە، لەساڵی 1296ی کۆچی هاتووەتە دونیاوە و لە ساڵی 1376 ی کۆچی دونیای بەجێ هێشتووە :

بێخود لە خۆشەویستی (ﷺ) پێغەمبەر دەڵێ :

لە ئەووەل و لە ئاخیرا مەداری ئەنبیایە ئەو

لە باتین و لە زاهیری حەبیبی کیبریایە ئەو

کە چونکە لای خودا قسەی بەڕاستی ڕەوایە ئەو

دە موژدە بێ لە ئوومەتی کە گەورەییێکی وایە ئەو

لە رۆژی مەحشەرا تکایە هەموو گوناحکار ئەکا

پەیەمبەرێ کە باعیسی وجود و خەڵقی عالەمە

کە تاقە سورای عەرسەیی شەفاعەتە و موسەللەمە

کە زام و هیجر و میحنەتی سرور و وەسڵ و مەرهەمە

لەهەفت خوانی سینەدا موژەی خەدەنگی رۆستەمە

لە فەتحی (خەیبەر)ە دڵا بڕۆی لە (ژولفقار) ئەکا.

حەمدی: ناوی تەواوی ئەحمەد فەتاح بەگ حاجی برایم بەگی ساحێب قرانە، لە ساڵی 1876ی زاینی لەدایك بوە و 1936یش کۆچی دووایی کردووە .

حەمدی لە مەدحی خۆشەویست دا (ﷺ) دەفەرموێت :

کاسەی سەری کاسە خول ئەدا مەجمەری گەردوون

سەرمەستە لە نەشئەیی گوڵی خۆش بۆیی موحەممەد

ئیعجازی دەم و دەستی مەسیحا و کەلیمی

هەردوو دەم و دەست کەوتنە بازوویی موحەممەد

مەیدانی جیهان تەنگی بەبێ وادیی موحەممەد

بۆ بەرقی بوراقی بە تکا پۆیی موحەممەد

نالی : مەلا خدری ئەحمەدی شاوەیسی میکایلییە، لەساڵی لەدایك بوون و مردنی ناکۆکی هەیە و زۆر ڕوون نیە کەی لەدایك بووە کەیش وەفاتی کردووە، نالی لە خۆشەویستی بۆ پێغەمبەر (ﷺ) لە شیعرێکی درێژدا دەڵێ :

چ نورێکە لە حوجرەی ڕەوزەدا وا قائیمە قوبەی؟
قەوامی عەرش و فەرش قەلبی ئینس و قالەبی جانە
چ حوجرە ؟ حوجرەیی عولیا کەوا نەعلەینی خوددامی
دوڕڕی تاجی سەری قوتب و شاە و وەلی و سوڵتانە
چ حوجرە ؟ وا لەخاکی میللەتی دەوڵەت پەناهیدا
کەمینە خادیمی سوڵتان و شاهەنشاهی دەربانە
چ قوبە سیلسیلەی قیندیل و شەمع و بابی میحڕابی
شوعاعی نووری دیدەی کەوکەبی ئەیوانی کەیوانە

حەریق: مەلا ساڵحی کوڕی مەلا نەسرۆڵلای زێوەییە، لە ساڵی 1851ی زاینی لە دایك بوە و لە ساڵی 1907 وەفاتی کردووە .

حەریق لە خۆشەویستی موحەممەد دا (ﷺ) دەڵێت :

بەو نوورە کە زاهیر بوو لەسەر ڕوویی موحەممەد

عالەم بە هەموو ئاشفتە بوو وەك مووێی موحەممەد

مەخجول و سەر ئەفگەندەیە نەسرین و بنەوشە

بۆ مویی سەمەن بوی دوو گیسووی موحەممەد

مەجزووبە هەمووکەس بە ڕمووز و بە ئیشارە

مەجبورە لەدەست ساعید و بازووی موحەممەد .

لوتفی: شێخ لەتیف شێخ رەزا شێخ مارفی قولەییە، لەساڵی 1905ی زاینی لەدایك بوە و لەساڵی 1989 وەفاتی کردووە، لوتفی دەڵێ :

یا ڕەسولەللا دەخیلەك ماڵی وێران بێ منم

چاو بە ئەشك و دڵ بە ئاه و عوسیان بێ منم

ڕوو ڕەشی دونیا و قیامەت توێشەی ڕاهم نی یە

نائومێدی کردەوەی خۆم ڕەنج بە خەسران بێ منم

عاصم : نـاوی حەسـەن شـێخ موحەیەددینـە و لـە سـاڵی 1912ی زایـنی هاتۆتـە دونیـاوە و لـە سـاڵی 1980ی زایـنی دونیـای بـەجێ هێشـتووە، عاصـم لـە نـەعتی خۆشەویسـت دا (ﷺ) دەفەرموێ :

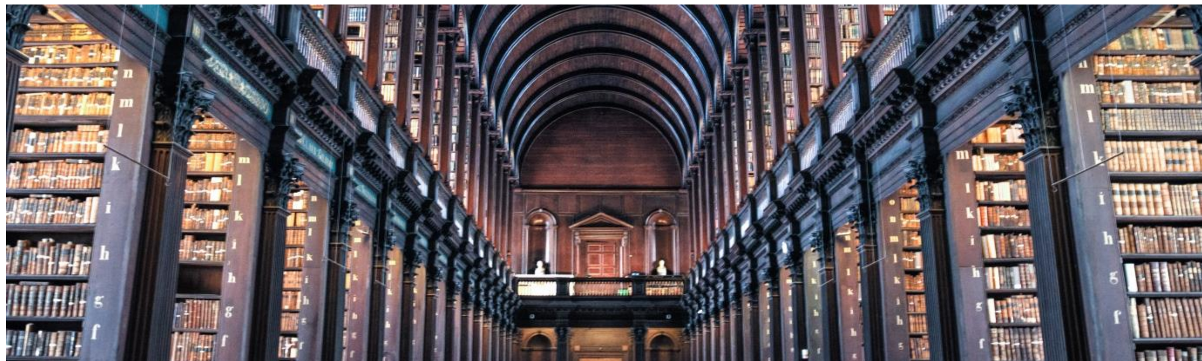
ئەلا ئەی سەروەری عالەم حەبیبی شاهی یەزدانی

بـەیـانـی گـەورەیـی تـۆیـە هـەمـوو ئـایـاتی قورئانی

نـەبـی بـوی تۆکە ئادەم بوو لەنێو مابەینی ئاو گڕ

ئـەتـۆ بـوی بـەواسـیـتـەی تـەبدیلی نورانی زوڵمانی

وتەی ناوداران لە بارەی خۆشەویست ﷺ

ئامادەکردنی : ارکان صدیق بەقال

گەورەیی و ڕەوشت بەرزی خۆشەویست (ﷺ) لە دیدی چەندین گەورە و ناوداری جیهان کە ناموسلمانن بەلام دانیان بە گەورەیی خۆشەویست (ﷺ) ناوە و بە جوانترین شێوە دەربارەی دەدەوێن، لەوا

(غاندی) دەڵێت :

ویستم باشترین شت لەو کەسە بزانم کە دڵی ملیۆنەها کەسی پێوە پەیوەست بووە ، دڵنیایی تەواوم و بۆ دروست بووە کە شمشێر نەبۆتە هۆی ئەو پلە و پایەی ئیسلام دەستی کەوتووە ، بەڵکو هەموو ئەو ڕەوشتە جوانانەی پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم بووە، متمانە بوونی تەواوی بە خودا وای لە ئیسلام کردووە بگاتە ئەم پلە و پایە ، نەوەك شمشێر.

(بێرناردشۆ) دەلێت :

کە شارەزا و زانای ئینگلیزی دانەری کتێبی (محمد)ە، کە دەسەڵاتی ئەو کاتەی بەریتانیا سوتاندویەتی، دەلێت:

جیهان پێویستیەکی ئێجگار زۆری بە کەسێکی وەك محمد هەیە لە بیرکردنەوەیدا، ئەم پێغەمبەرە کە ئاینەکەی بەردەوام جێگەی رێز و گەورەیی بووە، بە راستی بە هێزترین ئاین بووە کە بتوانێت هەموو شارستانیەتێك لە خۆیدا جێ بکاتەوە، هەتا هەتایە بە نەمری بمێنێتەوە، من زۆرێك لە نەتەوە و هاو زمانەکانم ئەبینم کە چونەتە ئەم ئاینەوە لە سەر بەڵگەو رۆشنایی، وە ئەم ئایینە لە داهاتوودا گۆڕەپانێکی فراوانی بۆ دروست ئەبێت لەم کیشەوەرەدا مەبەستی کیشوەری ئەوروپایە.

پیاوانی ئاینی لە سەدەکانی ناوەڕاستدا، لە ئە نجامی ئەو دەمارگیری و نەفامییەی کە هەیانبوو، وێنەیەکی رەش و ناشیرینیان دابوو بە ئاینی محمد ، ئەوانە بە دوژمنی ئاینی مەسیحیەتیان لە قەڵەم ئەدا، بەڵام من کاتێك شارەزا بووم لە قسەو کارەکانی ئەم پیاوە، بینیم بە راستی سەر سورهێنەرێکە بۆ خۆی، گەشتمە ئەو باوەڕەی کە ئەم ئاینە دوژمنی مەسیحیەت نەبووە، نەك هەر ئەوە، بەڵکو پێویستە ناو ببرێت بە رزگارکەری مرۆڤایەتی، بە رای من ئەگەر ئێش و کاری جیهانی ئەمرۆ لە ژێر دەستی ئەودا بووایە، سەرکەوتوو موفەق ئەبوو لە چارەسەرکردنی گرفتەکانمان بەو ئاشتی و بەختەوەریەی کە پێیەتی بۆ مرۆڤایەتی

(کارل مارکس) دەلێت :

ئەڵێت بە هەموو ئەقڵێکەوە ئەبێ دان بەوە بهێنین کەوا موحەممەد پێغەمبەرێکە لە ئاسمانەوە بۆ سەر زەوی هەنێراوە،

(گۆتە) دەڵێت :

هەر کاتێك قورئان بخوێنم هەستم کردووە کەوا گیانم لەنێو لاشەمدا بە لەرزین دەکەوێت، هەروەها دەڵێت : قورئان پێشەوای هەموو کتێبەکانە، من وا لە قورئان دەگەم وەك چۆن هەموو موسوڵمانێك تێی دەگەن،

هەروەها دەڵێت : دەستوور و بەرنامەی ڕۆژئاوا سەبارەت بە ڕاهاتنە ئیسلامییەکان کەم و کوڕی زۆری تێدایە، ئێمە ئەهل و نەتەوەیی ئەوروپی بە هەموو تێگەیشتنەکا نمانەوە هێشتا نەگەیشتووین بەو بەشەی کە موحەممەد پێی گەیشتووە، بە جۆرێکە کە هیچ کەس و بە هیچ جۆر پێشیشی نەکەوتووە و ناشکەوێت،

کاتێکیش کە گۆتە تەمەنی دەگاتە حەفتا ساڵ، پڕ بەدەم بانگ دەکات و عەزمی خۆی قاییم دەکات کە ئاهەنگێکی زۆر بەرز و شکۆمەند لەو شەوە پیرۆزەدا بگێڕدرێت کە قورئانی تێدا دابەزیوەتە سەر موحەممەد (ﷺ) .

(ڤولتیر) دەلێت :

ڤولتیری فەرەنسی، لە کتێبی (تێڕوانینی ڤۆڵتەر بۆ ئیسلام)دا لە لاپەڕەکانی (٢٨ و ٥٣) دا ئاماژەی بە سەروەری مرۆڤایەتی داوە و

دەڵێت : بێگومان حەزرەتی محمد پیاوێکی زۆر گەورەیە، کە توانی جێگای خۆی لە دڵی خەڵکی هەموو وڵاتێکی ئەم جیهانەدا بکاتەوە، دەستور داڕێژەرێکی بەتوانا، سوڵتانێکی دادگەر و پێغەمبەرێکی بەرگریکار بوو لە ئومەتەکەی، ئەو گەورەترین دەورێك کە دەتوانرا لە بەرچاوی خەڵکانێکی ئاساییدا بیبینێت لەسەر زەوی بینی.

مەرجەکانی بڵاو بوونەوەی بابەت لەم گۆڤارە:

1- بابەتکە نوێ بێ و لە شوێنی دیکە بڵاونەبووبێتەوە.

2- بابەتەکان لە 2000 وشە تێنەپەڕن، گۆڤار بۆی هەیە بابەتی درێژ کورت بکاتەوە.

3- ئەو نووسەرەی کە یەکەم جارە بابەت دەنێرێ، باشترە چەند دێڕێک لە ژیاننامەی خۆی بنێرێ.

4- هەموو بابەتەکان دەکەونە بەر دیدی دەستەی نووسەران و ئەگەر لەگەڵ بنەما سەرەکییەکانی گۆڤار نەگونجان، بۆی هەیە رەتی بکاتەوە، یان داوا لە نووسەر بکا کە دەستکاری بکا.

5- گۆڤار ئەگەر بابەتێکی قەبوول کرد بۆ بڵاوکردنەوە، ئاگاداری نووسەرەکەی دەکاتەوە، بەڵام لەکاتێکدا بڵاونەبوویەوە، پەیوەست نین بە ئاشکرا کردنی هۆکاری بڵاونەبوونەوەی.

6- بابەتە بڵاوکراوەکان دەبنە موڵکی گۆڤار و هەر کاتێک بیەوێ بڵاوی دەکاتەوە، لە هەر توێژینەوە و پەڕتووکێکیش پێی گونجاو بێ، بە زمانی خۆی یان وەرگێڕدراو بۆ هەر زمانێکی دیکە بڵاوی دەکاتەوە.

تکایە بابەتەکان تەنها بۆ ئەم ئیمەیلەی خوارەوە بنێرن:

muhamad.gerdi@yahoo.com

پێرست

رەهـــــــــــا

لە سەروبەندی زیاد بوونی تاقمە ئیسلامییەکان و، سەرلێشێوانی تاکی مسوڵمان لەنێوانیاندا، پێمان باش بوو گۆڤارێك دەربکەین تا تاکی مسوڵمان بە مسوڵمانییەتییەکەی شارەزا بکەین، پێناسەی ئیسلامە رەسەنەکەی بۆ بکەین، ئەو رووحیانەتەی کە لە باب وبا پیری دەیبینی و ئێستا لە کەسدا بەدی ناکات، ئێمە هەوڵ دەدەین ئیسلامی بەو جۆرە پێ بناسێنین

رەها بۆ ئەوەیە خەڵك بەرەو دیدێکی ناوەندگیر ببەین، وایان لێ بکەین گفت و گۆی بنیاتنەر بکەن و یەکتریان خۆش بوێ ئەگەر چی راشیان لە یەکتری جیاواز بێ

رەها بۆ ئەوەیە مرۆڤەکان بە فیترەتی خۆیان ئاشنا بکرێن، لەگەڵ ئاشنا کردنیشیان بە بابەتە سەردەمییەکان و دانەبڕان لێیان، لەگەڵ پڕکردنەوەی ئەو کەلێنانەی لە رۆشەنبیری تاکی کوردیدا هەن و، بۆ ئەوەی دونیابینییان جوانتر بکەین

لەو پێناوەدا، رەها لەدایك بوو، سەرەتا بیرمان لە چاپکردنی گۆڤارەکە کردووە، بەڵام دوای راوێژ لەگەڵ دەستەی نووسەران گەیشتینە ئەوەی کە باشترین و ئاسانترین رێگا بۆ بڵاوکردنەوە، رێگای ئەلیکترۆنییە، لەهەرشوێنێکی ئەو دونیایە بێت خوێنەر بەدەستی دەگا هیوامان وایە خوا لەو هەنگاوەمان سەرکەوتوومان بکا و، ئەو بڵاوکراوەیە ئاما نجی خۆی بپێکێ، بۆ هەر رەخنە و پێشنیارێك دەتوانن بەم ئیمەیلەی خوارەوە ئاگادارمان بکەنەوە

muhamad.gerdi@yahoo.com